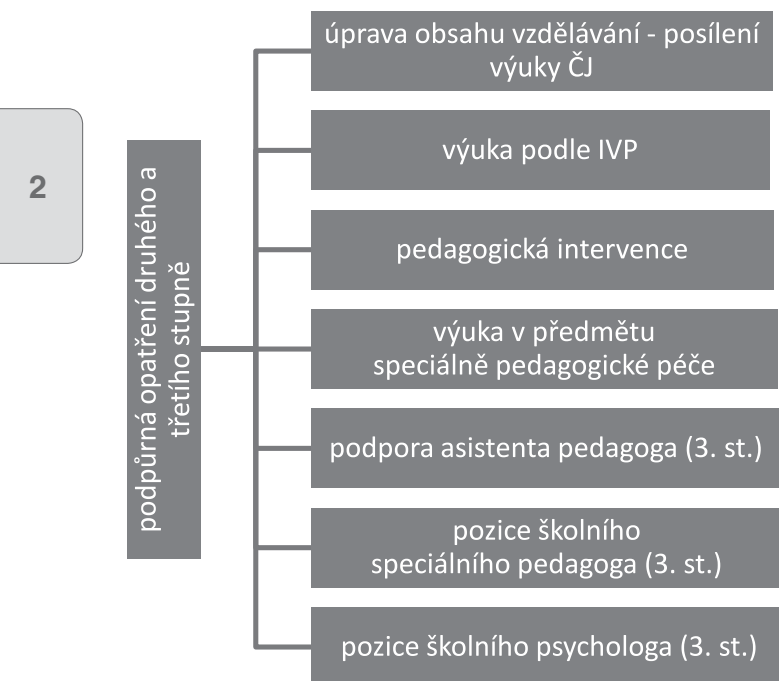

Diagram 2: Podpůrná opatření 2. a 3. stupně

Charakteristika podpůrných opatření ve druhém a třetím stupni podpory

V rámci **úpravy obsahu vzdělávání** je u žáků se sociálním znevýhodněním zdůrazňována potřeba jejich podpory na počátku školní docházky, s důrazem na kompenzaci často nedostatečné předchozí přípravy těchto žáků pro školní práci. Významným opatřením v této kategorii je **posílení výuky českého jazyka** (nebo výuky českého jazyka jako jazyka cizího), které je spojeno s normovanou finanční náročností, škola tedy dostává dotaci na mzdu učitele, který opatření realizuje.

Tato posílená výuka českého jazyka je v rozsahu:

A. pro 2. stupeň podpůrných opatření:

- v předškolním vzdělávání čtyřikrát 15 minut českého ja-

zyka jako cizího jazyka týdně, v maximálním celkovém rozsahu 80 hodin,

- v základním a středním vzdělávání třikrát jedna vyučovací hodina týdně, v maximálním celkovém rozsahu 120 hodin,

B. pro 3. stupeň podpůrných opatření:

- v předškolním vzdělávání čtyřikrát 15 minut českého jazyka jako cizího jazyka týdně, v maximálním celkovém rozsahu 110 hodin,
- v základním a středním vzdělávání třikrát jedna vyučovací hodina týdně, v maximálním celkovém rozsahu 200 hodin.

Vytvořením **individuálního vzdělávacího plánu (IVP)** získávají učitelé možnost ve větším rozsahu upravit časové a obsahové rozvržení výuky žáka, specifikovat metody a formy jeho výuky, individuálně definovat kritéria jeho hodnocení, event. (v kategorii žáků se sociálním znevýhodněním jen ojediněle) redefinovat výstupy ze vzdělávání žáka. Individuální vzdělávací plán vychází ze školního vzdělávacího programu a z doporučení školského poradenského zařízení, na jeho zpracování se podílejí v první řadě učitelé příslušného žáka a pracovníci školního poradenského pracoviště. Plán pro žáka musí škola zpracovat nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy obdržela příslušné doporučení z poradny, v následujících měsících školního roku lze však plán průběžně doplňovat nebo měnit podle potřeb žáka.

S individuálním vzdělávacím plánem musejí být seznámeni všichni vyučující žáka i jeho zákonný zástupce, který svůj souhlas stvrzuje podpisem. IVP je závazným dokumentem pro všechny zúčastněné, učitelé školy jsou povinni ve výuce postupovat v souladu se zněním plánu. Finální zodpovědnost za realizaci individuálního vzdělávacího plánu nese ředitel školy – v případě, že by některý z učitelů postupy podle IVP nedodržoval (děje se běžně zejména v oblasti hodnocení žáka), je na řediteli, aby zjednal nápravu. Povinností školského poradenského zařízení je minimálně jednou ročně vyhodnotit naplňování vzdělávání žáka podle IVP.

IVP

Povinné náležitosti IVP jsou popsány v § 3 vyhlášky č. 27/2016 Sb., formulář pro individuální vzdělávací plán je uveden jako příloha č. 2 této vyhlášky.

Důležitou součástí individuálního vzdělávacího plánu bývá **úprava hodnocení**, která je v příloze 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. definována i jako samostatné podpůrné opatření. Text vyhlášky zde doslova uvádí, že v hodnocení se nastavují „*taková kritéria hodnocení, která žákovi umožní dosahovat osobního pokroku*“. Dále pak vyhláška uvádí: „*Formativní hodnocení směřuje k zpětnovazební podpoře efektivního učení žáků a je pro ně informativní a korektivní; podporuje rozvoj autonomního hodnocení. Sumativní hodnocení žáků s potřebou podpůrných opatření (se speciálními vzdělávacími potřebami) zohledňuje jak omezení žáka, tak zejména jeho pokroky ve vzdělávání.*“ Je zde tedy jasně a opakovaně řečeno, že hodnocení žáka s druhým nebo vyšším stupněm podpůrných opatření by nemělo být primárně založeno na srovnávání s jakousi normou platnou pro kolektiv dané třídy, ale mělo by naopak v první řadě vycházet z individuálních pokroků žáka a povzbuzovat jeho další motivaci ke vzdělávání.

Mezi aktivity ve druhém a třetím stupni podpůrných opatření dále patří pedagogická intervence a předmět speciálně pedagogické péče.

Pedagogická intervence je zaměřená na rozvoj výuky žáka v kritických vyučovacích předmětech a na kompenzaci nedostatečné podpory žáka v domácím prostředí; intervence může být realizována individuální i skupinovou formou. Normovaná finanční náročnost – dotaci na plat učitele (event. jiného pedagogického pracovníka), který intervenci realizuje – dostává škola na prvního žáka, který má toto podpůrné opatření doporučeno, dalších pět žáků pak může být přiřazeno do téže skupiny; další dotaci pak škola dostává až na sedmého žáka s doporučeným podpůrným opatřením. V případě potřeby může být hodinová dotace pedagogické intervence použita i pro práci s třídou.

Pedagogická intervence

Rozsah intervence:

A. pro 2. stupeň podpůrných opatření:

- jedna hodina týdně pro školu,
- jedna hodina týdně pro školské zařízení (včetně školní družiny),

B. pro 3. stupeň podpůrných opatření:

- dvě hodiny týdně pro školu,
- jedna hodina týdně pro školské zařízení (včetně školní družiny).

Předmět speciálně pedagogické péče obvykle zahrnuje reedukační a kompenzační aktivity pro žáky se zdravotním postižením a může být zajišťován speciálním pedagogem, psychologem nebo učitelem s rozšířenou kompetencí pro oblast speciální pedagogiky. U žáků se sociálním znevýhodněním může být důležitý v případě, že mají současně diagnostikováno postižení zdravotní povahy (dyslexie, dysgrafie, poruchy pozornosti apod.). Stejně jako pedagogická intervence i předmět speciálně pedagogické péče může mít individuální i skupinový charakter, přičemž skupina se naplňuje až do počtu 4 žáků.

Hodinová dotace pro předmět je:

A. pro 2. stupeň podpůrných opatření:

- jedna hodina týdně,

B. pro 3. stupeň podpůrných opatření:

- dvě hodiny týdně.

Personální podpora může být doporučena až u třetího stupně podpůrných opatření³ a může zahrnovat pozice asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka (druhého učitele), školního psychologa a školního speciálního pedagoga.

Asistent pedagoga zajišťuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi (učiteli nebo vychovateli) při práci s žáky se spe-

**Předmět
speciálně
pedagogické
péče**

**Personální
podpora**

**Asistent
pedagoga**

³ Výjimkou je pozice asistenta pedagoga, u které vyhláška (§ 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) připouští její zřízení i mimo rámec podpůrných opatření v případě, že je ve třídě více než pět žáků s doporučenými podpůrnými opatřeními druhého nebo vyššího stupně (bez explicitního doporučení pozice asistenta pedagoga).

ciálními vzdělávacími potřebami. Podpora asistenta může být sdílená až pro čtyři žáky s doporučením tohoto podpůrného opatření současně – podmínkou je pochopitelně to, že jde o žáky téže třídy. Pozice asistenta pedagoga je podrobně popsána v kapitole 7.

U třetího stupně podpůrných opatření může poradenské zařízení doporučit podporu asistenta pedagoga v rozsahu:

A. pro školu:

- 0,25 úvazku, což znamená 9 hodin přímé a 1 hodinu nepřímé pedagogické činnosti,
- 0,3889 úvazku, což znamená 14 hodin přímé a 1,556 hodiny nepřímé pedagogické činnosti,
- 0,5 úvazku, což znamená 18 hodin přímé a 2 hodiny nepřímé pedagogické činnosti,
- 0,6389 úvazku, což znamená 23 hodin přímé a 2,556 hodiny nepřímé pedagogické činnosti,
- 0,75 úvazku, což znamená 27 hodin přímé a 3 hodiny nepřímé pedagogické činnosti,

B. pro školské zařízení (například pro školní družinu):

- 0,25 úvazku, což znamená 9 hodin přímé a 1 hodinu nepřímé pedagogické činnosti.

Další pedagogický pracovník (druhý učitel) může být poradenským zařízením doporučen v případě, že by pro zajištění výuky ve třídě nedostačovala pozice asistenta pedagoga. Možný rozsah podpory je 0,5 úvazku, tedy 20 hodin týdně.

Školní psycholog nebo **školní speciální pedagog** může být jako podpůrné opatření doporučen, pokud je ve škole větší počet žáků ve třetím stupni podpory a poradenské zařízení posoudí potřebu zapojení psychologa nebo speciálního pedagoga jako nezbytnou. Možný rozsah podpůrného opatření je u obou pozic shodně 0,5 úvazku, tedy 20 hodin týdně.

V případě středních škol je možné v rámci podpůrných opatření doporučit a realizovat také **úpravy u přijímacích a závěrečných zkoušek**. Tato podpora se častěji realizuje u žáků se zdravotním postižením, v kategorii studentů se sociálním znevý-

**Další
pedagogický
pracovník**

**Školní
psycholog**

**Úpravy
u přijímacích
a závěrečných
zkoušek**

hodněním zde může hrát roli nedostatečná znalost vyučovacího jazyka.

U všech doporučených podpůrných opatření platí, že školské poradenské zařízení (PPP nebo SPC) má povinnost ve spolupráci se školou nejpozději do jednoho roku od doporučení vyhodnotit průběh a výsledky poskytování podpůrného opatření (§ 16 vyhlášky č. 27/2016 Sb.).

Pomůcky

V rámci stávajícího systému podpůrných opatření může poradenské zařízení doporučit škole pro vzdělávání žáka se sociálním znevýhodněním také některé pomůcky – výhodou je jejich normovaná finanční náročnost, díky níž škola s doporučením automaticky získává i nárok na příslušnou finanční dotaci na jejich úhradu. Pomůcky jsou majetkem školy a obvykle nebývají zapůjčovány žákům do domácího prostředí.

Ve druhém stupni podpory může poradenské zařízení doporučit tyto pomůcky:

Tabulka 1: Vyhláška č. 27/2016 Sb., příloha 1 – část B (pomůcky)

T

Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu odlišných kulturních a životních podmínek	
Název pomůcky	NFN – 2. stupeň
Pomůcky na výtvarnou/tělesnou výchovu k zapůjčení	1 500 Kč
Psací a rýsovací náčiní	500 Kč
Speciální učebnice pro výuku čtení a českého jazyka	800 Kč
Knihy a encyklopedie pro rozvoj všeobecného přehledu	700 Kč
Pomůcky pro rozvoj sociálních dovedností	700 Kč
Pracovní sešity pro rozvoj dílčích funkcí	500 Kč
Didaktické manipulační pomůcky pro rozvoj čtení, českého jazyka, matematiky	700 Kč